

SZÉKELY SZÓ

2011. március

KARCFALVI-CSÍKJENŐFALVI KISÚJSÁG

BEM TÁBORNOK SZEREPE ERDÉLYBEN AZ 1848-1849-ES SZABADSÁGHARC IDEJÉN

B. E. M.

Bem József 1794 március 14-én, 217 éve született a lengyelországi Tarnów városában. Az 1830-1831. évi lengyel felkelő haderő tüzérségi főparancsnoka volt, majd a felkelés leverése után emigrációban élt.

A márciusi ifjak forradalmi megmozdulásának idején még nem tartózkodott az akkori Magyarország területén, de 1848 őszén már a bécsi októberi felkelésben tűnik fel, ahol a barikádharcok egyik vezetőjeként válik ismertté. A bécsi felkelés leverése után azonnal jelentkezik Kossuth Lajosnál szolgálatra, aki 1848 decemberében az erdélyi hadsereg főparancsnokává nevezi ki és nyomban hozzálát teendői végzéséhez. Úgyes taktikájának köszönhetően nagy népszerűsége tesz szert mind a katonák, mind az újonnan megalakult kormány körében. Elgondolásaival sikeresen egyesítette a korszerű harcászatot a forradalmi hadviselés módszereivel. Az energikus és hozzáértő tábornok decemberben észak felől nyomul be Erdélybe, visszaveri a császáriak és a román népfelkelők támadásait. Karácsonyra már Kolozsvárt is felszabadítja.

Miután csapataival az osztrákok oldalán harcoló román haderőt Bukovinába szorítja vissza, 1849 január közepén bevonul Marosvásárhelyre és a közeli Gálfalvánál leveri a szembennálló Puchner vezette osztrák csapatokat. Későbbi harci állomásai a nagyszebeni és piski csaták,

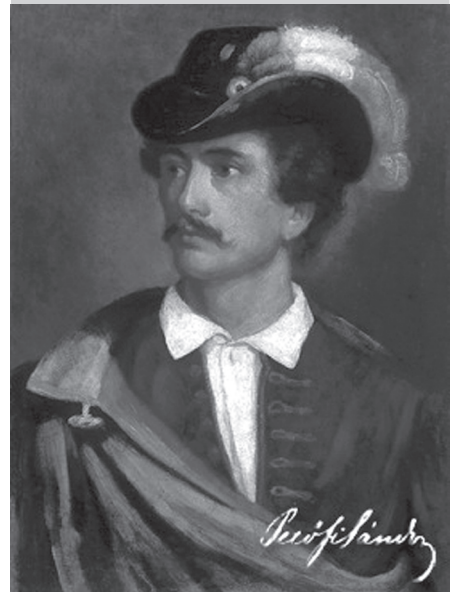
majd az osztrák csapatok segítségére sietett orosz haderővel szemben március 19-21 között Feketehalomnál győzelmet aratva, csapataival az ellenséget a tömösi szorosig üldözi. A nyár folyamán további komoly ütközetek folynak Háromszék és Sepsiszentgyörgy környékén, hisz az orosz csapatok újra betörnek Beszterce irányából. Itt a Gál Sándor és Gábor Áron által vezetett csapatok harcolnak és védik a szülőföldet mindaddig, amíg erre emberileg lehetőség van. Ebből a szempontból érdemes megemlíteni Tuzson őrnagyot, aki egységével Moldova felől Bereck térségébe vonul vissza. Ekkor már Háromszék az ellenség kezében van, s ezért Csík felé indul, de az ellenség üldözőbe veszi és Kászónújfalunál összeütköznek, majd a Nyerges-tetőn védelmi állásba helyezkednek. A bekerítés veszélye miatt azonban kénytelen feladni a nyergesi védelmet és Mítács irányába visszavonulni.

Július folyamán Bem tábornok csapatai elkeseredett harcot folytatnak. 1849 július 31-én a fehéregyházi csatában vereséget szenved az oroszoktól, ahol Petőfi Sándor is elesett, aki Bem hadsegéde volt. A tábornok még augusztus 9-én egy utolsó erőfeszítést tesz csapataival Temesvárnál Haynau ellen, de a csata a honvédség vereségével végződik. Ezután még történnek próbálkozások a harc folytatására, de az 1849 augusztus 13-i világosi fegyverletétel után a magyar szabadságharc véget ér, amit az osztrákok megtorlása követ. Bem tábornok a Török Birodalomba távozik, ahol 1850-ben török kormányzóként és tábornokként hal meg.

Amint azt Egyed Ákos az Erdély 1848-1849 című könyvének első kötetében írja „Bemnek a legnagyobb érdeme az volt, hogy rövid idő alatt egy megvert sereg maradványait újjászervezte s felfrissítette, önbizalmát visszaadta s a magyarságban felébresztette a szabadságharc győzelmi reményét.”

*Az oldalt összeállította
Németh Szilveszter*

PETŐFI SÁNDOR A SZÉKELYEK

Nem mondom én: előre székelyek!
Előre mentek úgyis, hős fiúk;
Ottan kíván harcolni mindegyik,
Hol a csata legrémesebben zúg.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ugy mennek a halál elébe ők,
Amint más ember menyegzőre mén;
Virágokat tűznek kalapjaik
Mellé, s dalolnak a harc mezején.
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Ki merne nekik ellenállani?
Ily bátorságot szívében ki hord?
Mennek, röpülnek, mint a szél, s üzik
Az ellenséget, mint a szél a port!
Csak nem fajult el még a székely vér!
Minden kis cseppje drágagyöngyöt ér.

Karánsebes, 1849. (április 17.)

ÉDESANYÁKAT KÖSZÖNTÖTTEK MÁRCIUS 8-ÁN

Az én édesanyám

Az én édesanyám
nagyon szeret engem.
Én is szeretem őt
mindig, minden percben.

Jószívű és kedves,
szíve drágakő,
keze alatt a munka
nagyon szerethető.

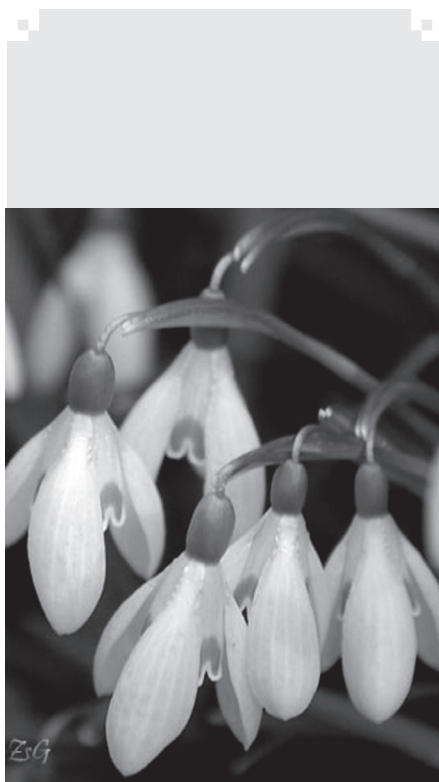
Ő a család keze,
ő a család feje,
ő a család szíve,
ő családunk nevelője.

Az anya egy őrangyal,
mindenkinek van egy,
de ő a legszebb mindközül,
ő az én kedvencem.

Az égen ragyogó csillag
hasonlít reád,
mert beragyogja az eget
bármilyen sötétségben.

Az utolsó szavam
az lesz édesanyám,
köszönök mindent és szeretlek téged
mindig, minden percben.

Ambrus Hanna, IV. osztályos tanuló.

Édesanyám

Az én drága édesanyám,
soha nem mond rosszat reám.
Bármi rosszat is csinállok,
rábújok s a vállán sírok.

Ha valaki őt megbántaná,
nekem mindig elmondhatná.
Vigasztalnám éjjel-nappal,
Verssel, virággal és sok csókkal.

Ő az, aki mindig szeret,
mindig szeret, s sose feled.
Elmondja minden bűjót-bajját,
s frissen indul útnak tovább.

Minden évben március 8-ra
felköszöntlek Nők napjára.
Hóvirággal s ibolyával,
megleplek hát sok virággal.

Az ajándékot szívem súgta,
rá hallgattam s gyorsan futtam,
hogy leszedjem e sok virágot
s odaadjam Nők napjára.

Hogy hol szedtem e sok virágot?
Azt te soha nem tudhatod.
Elmondom majd odafent,
odafent a mennyországban.

Bartalis Attila, IV. osztályos tanuló

HÍREK A BEIRATKOZÁSRÓL

2011. február 9-11 között zajlott a beiratkozás az általános iskolák első és ötödik osztályába. Megyeszerte tájékoztató szülői értekezleteket szerveztek az iskolák, hogy segítsék a szülőket a döntésben. Ez

községünkben sem történt másként. A Mártonffy György Általános Iskola titkárságán megtudtuk, hogy összesen 27 gyereket írtattak be első osztályba. Ebből 15-en Jenőfalván, 12-en pedig Karcfalván kezdik

meg az első tanévüket. A 2011/2012 tanévben előreláthatóan 34 ötödik osztályos tanulója lesz az iskolának. 16 gyerek Jenőfalváról, 18 pedig Karcfalváról. Az óvodákba történő beiratkozás még folyamatban van.

JUBILEUMI KONCERT

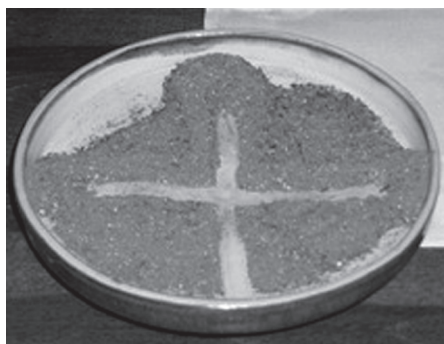
Vasárnap, március 6-án ünnepelte a csikkarcfalvi gyerekfúvószenekar megalakulásának 4-ik évfordulóját. Az előadást a furulyacsoport nyitotta, amelyet Kelemen Erzsébet tanárnő készített fel. Ezek a gyerekek egyben a zenekar utánpótlásai lesznek. Összeállításukban dalokkal és versekkel köszöntötték a nőket.

A zenekar történelmi indulókkal emlékezett meg a március 15-ről, majd előadták az eddig tanult legsikeresebb darabjait. Az előadást Farkas Katica zongoratanárnő tanítványainak előadása folytatta. A műsort a PADLÓTÖRŐK táncsoport előadása zárta, akiket Antal Zsolt táncmester tanított be.

A jól sikerült előadást egy fergeteges bál követte. (B. B.)

NAGYBŐJT

A mindenható Isten kegyelméből megértük az ideai nagybőjtöt.

A nagyböjti szent idő előkészületi időszak a megváltás és a feltámadás titkának átélésére. Egyházanyánk módszereket is ajánl, melyek használatával sikerül ezt az átélést megvalósítani: böjt, imádság, önmegtágadás, szentségekhez való járulás /szentgyónás, szentáldozás/.

Ez az időszak 40 napos. Hamvazószerdával kezdődik. Ezen a napon a hívek bűnbánat jeleként hamvat hintenek magukra.

Az ószövetségi ember a gyász, a fájdalom, az elhibázott élet beismeréseként és az újrakezdés kifejezéseként hamvazkodott. / Mí fekete szalaggal jelezzük fájdalmunkat, amit hozzánk közelálló halála okozott./

A hamvazkodásra tipikus példa az Ószöv-ben Jónás könyve: Szól az Úr Jónáshoz, hogy menjen Ninivébe, a nagy városba, ahol az emberek szörnyű bűnökben élnek és hirdessen bűnbánatot, mert, ha nem térnek meg el fogja a várost pusztítani. Jónás már akkor is tudta, amit mi is tudunk: „ha megmondod az igazat betörök a fejedet, azaz a niniveiek nem fogják díjazni, ha fejükre olvassa hibáikat,

ezért egy ellenkező irányba induló hajóra szállt fel a kikötőben. Isten elől azonban nem lehet elfutni, elbújni. Alig, hogy kihajóztak a nyílt tengerre óriási viharba keveredtek, amely nem akart szünni. A kapitány és az utasok az életükért küzdöttek – eredménytelenül. Amikor minden reményt feladtak utolsó lehetőségként a kapitány felszólította: mindenki a saját nyelvén és hitén imádkozzon Istenéhez, hátha így megszabadulnak. Csak Jónás nem tett semmit, hanem egy kötélsomón aludt egy sarokban. A kapitány, amikor belebotlott ráförmedt, hogy miért nem tesz semmit szabadulásuk érdekében. Ezt válaszolta: Miattam van minden. Én hoztam rátok a bajt. Mert Isten elől futok én. Ha megakartok menekülni dobjatok a tengerbe. Nem kellett kétszer mondani a reményvesztett utasoknak, mert egy-kettőre átdobták a korlátot. A tenger abban a pillanatban csendesedni kezdett, hullámzása megszűnt. Az utasok megmenekültek. A történetnek még nincs vége. Jónást ugyanis bekapta egy cethal, amit a tenger kisodort a partra. Jónás kivágta magát a cetből és amikor meglátta, hogy milyen ronda állapotban van és mennyire bűdös elátkozta magát.

Aztán rendbe szedte magát. Megmosakodott, megmosta ruháit és felöltözködött. Ezután kezdte figyelni környezetét, ahová került. Egy nagy várost pillantott meg és egy odavezető utat, amelyen emberek közlekedtek. Megkérdezte a járőrelőktől, hogy miféle város az. A válasz megdöbbenet: Ninive. Az a város, ahová soha nem akart eljutni, amelyet elakart kerülni. Rájött arra is, hogy Isten elől nem lehet elfutni, nem lehet elbújni.

Belenyugodva Isten akaratába bement a városba és az utcasarkokon, tereken hangozó szóval kiáltotta: Emberek térjete meg. Tartsatok bűnbánatot, mert – 40 nap – s a város elpusztul. Hát a jó niniveiek nem díjazták Jónás igyekezetét. Záptojásokkal és paradicsommal megdobálták. Jónás –aki annyi szenvedésen átment- fel sem vette ezeket a kellemetlenségeket, addig amíg a város királya elé nem került.

Az ráförmedt: milyen jogon teszed ezt és miért keltesz zavart a lakosság körében? Szegény Jónás elbeszélte egész történetét.

A könyv azzal fejeződik be, hogy a király hitt neki. Elrendelte: mindenki vezeklőruhát öltson és a bűnbánat jeleként magára hamut hintsen. Isten látva a lakosok bűnbánatát, a várost nem pusztította el, mindenki megmenekült.

A nagyböjti előírás csak keret. Mindenki maga kell megtöltsse tartalommal.

Egyházi rendelkezések a nagyböjti időben:

- Szigorú böjt: hamvazószerda és nagypéntek
 - Enyhített böjt /hústól való megtartoztatás/: nagyböjt minden pénteke
 - Megszorítások: - tilosak a zenés-táncos mulatságok
 - ünnepélyes keresztelők és esküvők
- Kereszteleseknek és esküvőknek egyszerű formája a nagyböjti időben is megengedettek.

Farkas Árpád, plébános

JELENTŐS ÉVFORDULÓK

A boldog emlékü Márton Áron püspököt most 77 éve, vagyis 1934 március 13-án nevezték ki az Erdélyi Romai Katolikus Népszövetség országos igazgatójává, majd 1936 március 15-én a kolozsvári Szent Mihály plébánia vezetésére kap ideiglenes megbízatást. Ez év február 12-én volt 72 éve, hogy püspökké szentelték, 56 éve lesz március 24-én, hogy hosszas börtön évek után visszatér a gyulafehérvári püspöki palotába, ahol 10 évig volt házi őrizetben és csak 1968-ban kezdhette el bérmlási útjait.

*

Százket éve 1909 március 13-án született dr. Jakab Antal püspök, aki 1951 március 10-én veszi át az ideiglenes püspöki titkos kormányzói megbízatást (ordinarius substitutus) egészen augusztus 24.-éig, vagyis letartóztatásának napjáig. 12 év 7 hónap és 23 nap után 1964 április 16-án szabadul a börtönből. Püspökké 1972 február 13-án szentelték Rómában, és segédpüspöki teendői után 1980 április 2-án Márton Áron püspök betegsége miatt hivatalosan is átveszi az egyházmegye kormányzását 1990 április 29-én nyugalomba vonul, majd 1993 május 5-én visszaadja lelkét Teremtőjének.

Április 4-én lesz egy éve, hogy életének 81., papságának 53., püspökségének 29., nyugalomba vonulásának 17. évében hunyt el Bálint Lajos érsek, a gyulafehérvári főegyházmegye első érseke. Temetésére 2010. Április 7-én, a csíksomlyói kegytemplomban végzett szentmise után került sor meghagyása szerint szülei mellé a csíkdélnei régi temetőben.

*

Ez év február 13-án a Gyulafehérvári Papnevelő Intézetben a kispapok és számos egyházi és világi meghívott jelenlétében ünnepelték meg Nagyméltóságú és Főtisztelendő dr. Jakubinyi György érsek 65. születésnapját, amelyet a Székesegyházban tartott hálaadó szentmise előzött meg. Az esemény alkalmából a szerzők emlékkönyvet adtak ki, amelyet átnyújtottak az ünnepeltnek

A CSALÁD ÉVE

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia a 2011-es évet a Család évének hirdette meg. Döntését az a szándék vezette, hogy az emberek figyelmét a társadalom legfontosabb intézménye, a család felé fordítsa. "A család éve szeretné felragyogtatni a család értékét, tudatosítani, hogy a házasságon alapuló család nélkül a nemzet elenyészik, a gazdaság összeomlik, a kultúra lehanyatlak. Társadalmunknak – amelyet az individualizmus, (...), materializmus tépáz – a család nyújt menedéket, mert képes a

társadalom megújítására, hiszen a házasságon alapuló család, elfogadva az életet, a jövő záloga" – hangsúlyozta Bíró László a Konferencia családreferens püspöke.

A család nagy jelentőséggel bír úgy az egyén, mint a nemzet létében, életében. Ez az a közvetlen környezet, ahol biztonságban érezheti magát a gyermek, ahol megismerkedik a világgal, ahol az első kapcsolatokat megteremti és megtanulja ápolni azokat. A családban pihen meg és itt gyűjt erőt az édesapa a hétköznapi helytálláshoz, az édesanya gondoskodó szeretete biztosítja a meghitt családi légkört. Egy erős nemzet alapja a sok egészséges, erkölcsös, vallását a hétköznapiakban is megélő család.

A hagyományos család alapja a szentségi házasság, amelyben férj és feleség egy életre elkötelezi magát. Napjainkban sajnos egyre kevesebb fiatal vállalja fel a házassági köteleket. A plébániai anyakönyvek alapján egyházközségünkben a házasságkötések száma csaknem a felére csökkent az utóbbi 10 évben. A nyolcvanas évek végén, illetve a kilencvenes évek elején átlagban 20 házasságkötést jegyeztek évente, ezzel

szemben 2000 óta már csak alig több mint 10 házasságkötés történik egy év alatt.

A globalizálódó, fogyasztásra berendezkedett társadalomban a már meglévő családoknak is egyre több veszéllyel kell szembenéznük. A karrierizmus és a megnövekedett fogyasztói igények miatt a házastársak csak később és kevesebb gyereket vállalnak. A szülők mind kevesebb időt töltenek a gyerekeikkel, nevelési feladatuk egyre nagyobb részét a televízióra, az internetre vagy jobb esetben a nagyszülőkre bízják. Számos családfő otthonától távol keres illetve talál munkát, emiatt elhidegülnek a kapcsolatok, ami gyakran vezet hűtlenséghez és váláshoz. Egyre több család és gyerek válik az alkoholizmus és más szenvedélybetegségek szenvedő alanyává illetve áldozatává.

A fentiek alapján nagyon időszerű a családra figyelni. Ha sikerül visszaállítani a család fogalmát és szerepét az őt megillető méltó helyre, nagyobb eséllyel remélhetjük, hogy társadalmunk és nemzetünk is újra felemelkedik.

Kelemen Erzsébet

EGY ÉVES MÚLTRA TEKINTENEK VISSZA

E hónap 10.-én múlt egy éve, hogy a Dévai Szent Ferenc Alapítvány védnökké és irányítása alatt községünkben is beindult a napközi foglalkoztató a szolgáltatást igénylő gyermekek részére.

Kezdetben 19 gyermekkel foglalkozott Gyenge Anna nevelőnő, de mostanra már közel 30 gyermekre kell vigyázni. Ez a tény indokolta, hogy még egy nevelőt alkalmazzon az alapítvány Szöcs Annamária személyében.

A napközinek a karcfalvi iskola adott helyet, ami részben megkönnyíti a nevelők munkáját. Az itt lévő gyermekeket déli 12 órától fogadják, attól függően, hogy kinek mikor ér véget a délelőtti tanítás-és egészen délután 6 óráig foglalkoznak velük. Elkészítik a házi feladatokat, rajzolnak, festenek, verseket, énekeket tanulnak, közben játszanak, sportolnak, szerepelnek, kirándulnak stb.

A napközi közvetlenül a Gyergyószárhegyi bentlakóotthonhoz tartozik, innen küldik minden nap a frissen kenyert vagy zsemlet. Egyéb ételmezt havonta a nevelők vásárolják meg, amelyre egy bizonyos pénzösszeg áll rendelkezésükre. A nevelők szendvicseket készítenek

és meleg teát adnak a gyermekeknek, de olykor édesség is kerül az asztalra. Egyelőre még nincs lehetőség külön főzni részükre, de a későbbiekben meleg étel felszolgáltatását is lehetségesnek tartják.

A nevelők másik feladata a gyerekek segítése a tanulásban és a háziadataik elkészítésében. Ez sem könnyű munka, hisz több korosztályt képviselnek, és majdnem mindegyik gyerekkel külön-külön is kell foglalkozni. Így próbálják a nevelők behozni az esetleges lemaradásokat. Ugyanakkor a szülőkre is nagyobb feladat hárul, jobban oda figyeljenek gyermekeikre, kövessék tanulmányi előmenetelüket, magaviseletüket, rendszeresen részt vegyenek a szülői értekezleteken. Amint már említettük, a nevelők különböző előadásokat, kirándulásokat is szerveznek. Voltak már múzeumban, Csíksomlyón, Gyergyószárhegyen, a parajdi Sóbányában stb. Az utazási költségek egy részét rendszerint felvállalták a községben működő intézmények - a plébánia, az önkormányzat és a közbirtokosságok- valamint magánvállalkozók, amiért az Alapítvány nevében ezúton is köszönetet mondunk.

Németh Szilveszter

RÉGI
KALENDÁRIUMOKBÓL
TALLÓZVA

(Szólások, mondások)

Kevés kell belőle, mint a nyílalásból = kevés is elég belőle.

*

Az ökörben ikrát kerestet = kapzsi.

*

Szolga is talál, kinek parancsoljon = mindenki talál olyan embert, akinél többnek érzi magát.

*

Elmúlt a szomjúság, nem barát a kút = olyan hálátlanok az emberek.

*

Kiszól a szór közül = bajszos, vagy szakállas férfi hirtelen megszólal.

*

Súg neki a párna = nem tud aludni a szerelemtől.

*

Kevés már a pokróc = rövid már az éjszaka, kevés idő van reggelig.

AZ RMDSZ 10. KONGRESSZUSÁN (2011 FEBRUÁR 26-27) A KÜLDÖTTEK NAGY TÖBBSÉGE KELEMEN HUNOR KÉPVISELŐ ÉS MŰVELŐDÉSI MINISZTERT VÁLASZTotta MEG A SZÖVETSÉG ELNÖKÉVÉ.

TURIZMUS ÉS TERMÉSZETJÁRÁS

A két fogalom elválasztása nehézségbe ütközik, az átfedések végett nem is lehet éles határt vonni közöttük. A turizmus, amely napjainkban valóságos iparrá fejlődött, sok ország gazdasági életének fontos ága, jelentős jövedelemforrás. A turizmus általában járművel való utazást jelent és egy sereg infrastruktúra elem (szálláshely, étkezde, szauna, úszómedence, sportpálya stb.) biztosítja sikeres menetét.

A természetjárás többnyire gyalog, esetleg kerékpárral, csónakkal történik, ami már egymagában igen egészséges. Anyagiilag nem jelent többletkiadást. Rendszerint csoportos cselekvés, ami növeli az ismerősi, baráti kapcsolatok elmélyülését. Fő cél a természeti tájak, történelmi, építészeti műemlékek meglátogatása, az élővilág megfigyelése. Többnapos túrák sportosabbak ha az éjszaka sátorban töltjük. Ilyenkor este egy szerény táborfüzet körülülve, esetleg a meghitt hangulatnak megfelelően csendesen dalolva életre szóló emlékekkel gazdagodhatunk.

A dombvidéken, gyephavason gyakorolt természetjárás nem jelent különösebb veszélyt. A magashegyi, sziklás terep esetében más a helyzet, különösen akkor, ha télen vágunk neki az útnak. Máskor sem, de az ilyen túrára semmi szín alatt ne induljunk el egyedül.

Erőnlétünkkel, felkészültségünkkel összhangban válasszuk meg a terepet.

Legfontosabb felszerelés egy pár kényelmes lábbeli és a változó időjárásnak megfelelő öltözet.

Csak a legszükségesebbeket vigyük magunkkal a legkönnyebb használati tárgyakat.

Az öntudatos természetjáró szereti, tiszteli a környezetet ezért jelenléte a tájban mondhatni észrevétlen.

Az erdőben nem lakók hanem látogatók vagyunk.

A tűzhely kiválasztása, használata, távozásunk előtt teljes eloltása a legszigorúbb szabály.

A természetjárás és italozás nem barátok. Egy kis étvágygerjesztő elmegy de a nagy fogyasztás az utak mentén „gretarozók” műfaja, akár a zenegeből bömbölő manele.

Az emlékek, megfigyelt jelenségek rögzítésére alkalmasabb a fényképezőgép, mint a videó. Utóbbival minőségi vételt természetjárás közepette nem igen lehet készíteni.

Egyre több ismerős, barát jön el vagy tér vissza szép vidékünkre. Vigyük el őket egy gyalogtúrára. Minél fáradtabban érünk haza, annál megszépültebb emléket visznek magukkal.

*Jó természetjárást!
Macalik Ernő*

TURISZTIKAI KEREKASZTAL BESZÉLGETÉSEK FELCSÍKON

A Felcsík Kisérség 2011 évi célkitűzése között szerepel a felcsíki vendéglátók összefogása, közös cselekvési tervek kidolgozása és ezek gyakorlatba ültetése. Ennek érdekében az egyesület turisztikai kerekasztal fórumorozatát indított februárban, amelyre minden vendéglátót meghívott. Az első találkozó a csíkmadarasi Zsigmond Malom Fogadó adott otthont, ahol első ízben bemutatásra került a vállalkozók előtt a Felcsík Fejlesztési Stratégia turizmusra vonatkozó intézkedései, valamint a felcsík.ro turisztikai webportál. A beszélgetésen 15 turisztikai vállalkozó volt jelen és megállapodtak abban, hogy a beszélgetést folytatni kell és első gyakorlati lépésként egy a 2011-re vonatkozó, a felcsíkon zajló eseményeket és turisztikai programokat tartalmazó programfüzetet kell összeállítani. A programfüzetben helyet kapnának a településeken megrendezett kulturális és sportesemények, valamint egyes vendéglátók által nyújtott programok. A programfüzet a lehető leg szélesebb körben lesz ismertetve mind a térségben, mind a kistérségi határain kívül.

Ezt követően, egy hét múlva Madéfalván második alkalommal gyűltek össze a turisztikában érdekelt vállalkozók, ahol már jelen voltak a felcsíki polgármesterek valamint képviseltette a megyei tanács képviselője is. A fórumon előbb

Péli Levente, a megyei önkormányzat vidékfejlesztési osztályának munkatársa mutatta be a jelen levő vállalkozóknak azokat az elképzeléseket, tervezett, illetve futó programokat, nyertes pályázatokat, amelyekkel a megyei tanács segítheti az ágazatot. „Értetek mindent, de helyettetek semmit nem tehetünk” – fogalmazódott meg sarkított módon az alapelv, illetve biztatták közös cselekvésre a megjelent vállalkozókat az önkormányzati képviselők.

A stratégia rövid ismertetése után Macalik Ernő, a térség ismert biológusa, neves gyógynövényszakértő frappáns kiselőadásban osztotta meg véleményét a turisztikáról, a felcsíki tájakon található természeti értékek megőrzésének fontosságáról. Lehet néhány évtizedben gondolkodva pillanatnyi gazdasági sikert elérni, ám ha nem vigyáz senki az élővilágra, a felelőtlen tömegturizmus éppen azokat az értékeket rombolja le, amelyekre ma potenciális vendégcsalogatóként tekintünk – derült ki az előadásból. A fórum élénk eszmecserével zárult, a megjelent vállalkozók szinte kivétel nélkül bekapcsolódtak az építő jellegű vitába. A megjelentek hasznosnak ítélték a találkozót, a fórumorozat következő állomása várhatóan Csíkszentdomokos lesz.

*Süket Zsombor
térségmenedzser*

TÁJÉKOZTATÓ A MŰJÉGPÁLYÁRÓL

A Hockey Club Madicsa sportegyesület folytatta a 2009-ben elkezdett tevékenységét a helybéli műjégpályán, amely a nyári időszakban szünetelt. Ezen időszak alatt nagy lépésekben haladtak az építkezési munkálatok és a 2010. december közepén történő újraindításkor már közel 80%-os készenléti állapotban volt a fedett műjégpálya, amely a második legkorszerűbb a brassói után.

A sportegyesület a tevékenységét az előző szezonhoz hasonló formában bonyolította le, beleértve a két korosztály U-12 és U-14 szerepeltetését országos bajnokságban, korcsolyázási lehetőséget biztosítottunk a helybéli, valamint szomszédos iskolák tornaóráinak megtartására a műjégpályán. Mindezek mellett a jégpálya üzemeltetési költségeinek fedezése érdekében a lehető legmaximálisabban próbáltuk megszervezni a jég kihasználását. Heti háromnapos rendszerességgel szerveződött közkorcsolyázás, amatőr jégkorongcsapatok bérelték rendszeresen a jeget és első alkalommal

szerveződött jégkarnevál a hagyományosan tartott gyerekkarnevál mellett a felnőtteknek is. A visszajelzésekből ítélkezve sikeresnek bizonyult ez a rendezvény, ahol ötletes, sajátkészítésű jelmezekben jelentek meg a résztvevők, éppen ezért az elképzeléseink közt szerepel a karnevál évi rendszerességgel történő megszervezése is.

Összességében elmondhatjuk, hogy akárcsak a 2009 – 2010-es idény, a jelenlegi is bizonyította, hogy van igény a műjégpályára a felcsíki lakosság körében és úgy látszik nem lesz hiábavaló a közel 4 millió Euro értékű beruházás, amely a jövőben lehetőséget biztosít úgy a gyerekek képzésére, mint sportolásra, vagy éppen szórakozás céljára is. Mindezek megvalósítása érdekében azonban szükséges az összefogás a felcsíki kistérségi régió körében. A polgármesteri hivatalok, megyei tanács, közbirtokosságok közösen találhatják meg a megoldást e létesítmény működtetésére amely elég nagy pénzbeli

kiadást jelent mindenki számára.

Reméljük nemsokára ne lesz érvényes mondas a hazánkban jól ismert mondas, miszerint „valami majd lesz vele” és egy közösen, régió szinten kidolgozott stratégia szerint fog üzemeltetni hosszútávon a létesítményt.

Végül, de nem utolsó sorban megszereznénk köszönni az anyagi támogatást amit nyújtottak a polgármesteri hivatalok, a megyei tanács és a közbirtokosságok a 2010 – 2011-es idényben.

Annak érdekében, hogy az április közepére tervezett átadásra zavarmentesen folytatódjanak az építkezési munkálatok, sajnálatunkra a jégpálya működtetése február végétől felfüggesztődik, de bízunk abban, hogy az elkövetkező idénytől kezdődően lehetőség teremthető a műjégpálya használatára évente 6 – 8 hónapon keresztül, vagy akár az egész évben.

Karda Csaba a H.C. Madicsa elnöke.

FELCSÍKI HUSZÁRTOBORZÓ 2011

2011. április 30 – május 1 között lesz a **III. Csikszéki Huszártoborzó Felcsíkon**, a Felcsík Kistérségi Egyesület valamint a Csíki Mátyás Huszáregyesület közös szervezésében.

A Huszártoborzó tervezett útvonala:

Április 30 – szombat Indulás Csíkcsomortánról – Pálfalván toborzás – Delne – Szentmiklós – Szépvízen toborzás – Csicsó toborzás – Madéfalva toborzás – Rákos toborzás – Madaras toborzás – Dánfalva toborzás

Május 1 – vasárnap indulás Karcfalváról toborzás – Jenőfalva toborzás - Szenttamás toborzás – Domokos toborzás

A huszárfelvonulás útvonala minden felcsíki települést érint, valamint minden településen sor kerül a toborzásra

is, településenként 4 székely legény személyében.

A huszárok lóháton vonulnak át a településeken fúvózenekar kíséretében.

A hagyományörző eseményt a Felcsíki Önkormányzatok támogatják, valamint a Hargita Megyei Tanács visszamenetlítő támogatás útján.

A program fő célja a hagyományörzés, miszerint a magyar huszár emlékét és szellemét meg kell őriznünk népünk, ifjúságunk szívében - a sorsot vállaló, a reménytelennek látszó helyzetekben is a mindig újrakezdés hitét és akaratát, s az érte végzett szívós munkát, a haza rögéhez való hű ragaszkodást.

A magyar huszár múltjának, történelmi jelentőségének, nemzetközi hatásának és

elismertségének széleskörű elterjedése nemzeti önismeretünk, öntudatunk fontos eszköze. A huszár népünk történelmi értékeinek megtestesítője. Jelképezte és tetteivel megvalósította mindazon legszentebb erényeket, melyek mindig biztosították nemzetünk fennmaradását.

Bogács Angyal

FARSANGI BÁL

2011 február 19.-én a karcfalvi Antal vendéglőben farsangi álarcosbálra került sor, Fazakas Hajni és Márkos Béla szervezésében. A kezdeményezés viszonylag új keletű, hiszen községünkben az utóbbi években nem volt, ilyen, felnőttek számára

szervezett rendezvény. A bál résztvevői jelmezbe öltöztek, szebbnél-szebb, ötletesebbnél-ötletesebb jelmezt lehetett megtekinteni a bál során. Élő zene mellett zenés, táncos játékokkal készültek a szervezők, amelyek nagyon feldobták a hangulatot. Belépő nem volt, a helyszínen töltött káposztát lehetett vásárolni. Italt vihetett mindenki magával, de természetesen a vendéglőben is volt lehetőség a megvásárlására.

Úgy néz ki, hogy a jó ötlet, a jó szervezés sem volt elég ahhoz, hogy sikerüljön megmozgatni a község lakóit, hiszen nem vettek olyan nagy számban részt, mint amit várni

lehetett. Sokan idegenkednek a jelmeztől, a beöltöztéstől, „cikinek” tartják, gyerekesnek. El kell telnie egy kis időnek, amíg ez a felfogás megváltozik, de reméljük, hogy ha lesz folytatása ennek a kezdeményezésnek, akkor többen kedvet kapnak. Mi, akik részt vettünk a farsangi bálon nagyon jól éreztük magunkat, és ezúton is megköszönjük a szervezőknek, Fazakas Hajninak és Márkos Bélának a kezdeményezést!

Hasonló módon a Reménysugár nyugdíjas klub is megtartotta szokásos farsangi bálját, ahol mindenki kimulathatta magát.

Sz. L.

IN MEMORIAM

Balog Lenke (1943-2011)

Annak ellenére, hogy tisztában voltunk súlyos betegségével, szinte vilámsapásként ért a hír, hogy a községünkben oly népszerűségnek örvendő, és mindenki által ismert tanárnő január 16-án, életének 68. évében eltávozott az élők sorából.

Csíkközvás szülőltje volt, de az élete, munkássága annyira kötötte Karcfalvához, hogy szenvedéseinek utolsó óráiban is szeretettel és hálával gondolt vissza nevelői tevékenységének színhelyére.

A kolozsvári egyetemen szerzett tanári oklevéllel a kezében fiatalos lendülettel

és tenni akarással kezdte pályafutását az 1967/68-as tanévben a karcfalvi iskolánál. Mint magyar-román szakos tanár megfelelő pedagógiai módszerekkel rendkívüli módon szeretett meg tanítványaival a magyar irodalom kiválóságainak műveit.

Több évig lakott településünkön, itt lett feleség és családanya, majd később Csíkszeredából ingázva is hű maradt iskolájához. És nem túlzás kihangsúlyozni, hogy élete alkonyáig, hisz több mint 40 évig tanított Karcfalván, de nyugalomba vonulása után is, amíg lehetett szívesen folytatta a gyermekek oktatását. A kötelező órákon túl, az évek folyamán sokszor szervezett kirándulást tanítványainak. Meglátogattak kiállításokat, múzeumokat, történelmi nevezetességeket, ahol az órákon tanultakat tanítványai még jobban

elsajátíthattak. Az 1848-1849-es szabadságharc egyik színhelyére, a Nyergestetőn tartott ünnepekre szinte minden alkalommal elvitte a tanulókat.

Községünkhöz való kötődését mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy utolsó kívánsága szerint Karcfalván tanártársai és volt tanítványai közepette búcsúztassák. Ez így is történt. A temetési szertartáson Macalik Ernő tanártársa búcsúbeszédében méltatta az elhunyt érdemeit, kiemelve többek között, hogy „Balog Lenke tanárnő munkásságának köszönhetően nagy megbecsülést érdemlő szellemi hagyaték él a mintegy 1500 tanítvány lelkében: szép anyanyelvünk tisztaságának ápolása és magyarságtudatunk átélése, annak további megőrzése.”

(NSz.)

SALAMON LAJOS (1931-2010)

A jenőfalviak méltán tekinthették példaképüknek az örök mozgó és lelkiismeretes tanítót, hisz több mint 25 éven keresztül nevelte gyermekeiket. Egy ideig, mint a helyi iskola igazgatója, tanár társait is arra ösztönözte, hogy mindannyian vegyenek részt a falu művelődési életében. Példát mutatva, egész családját bevonta a közös munkába, együtt szerepeltek, zenéltek a különféle ünnepeken. A tanításon és a gyermekek iskolán kívüli nevelésén túl foglalkozott az ifjúsággal és a felnőttekkel is. Így például feleségével, tanár társaival - Barabás Vilmossal és

Székely Sándorral- egy jó ideig felvállalták a kortárs találkozók szervezését, s így a hagyományápoló és közösségformáló munkájuk eredménye alapján méltó elismerésnek örvendtek az ünnepeltek és a hozzátartozók körében. A gyermekeknek, felnőtteknek színdarabokat, táncokat tanítottak, versenyekre, fesztiválokra jártak, ahol kellő tudással képviselték a faluközösséget.

Salamon Lajos érdemei közé tartozik többek között az is, hogy szakmai hozzáértéssel kapcsolódott be abba a gyűjtő- és kutatómunkába, amelynek eredményeként

2001-ben megjelenhetett a Csíkjenőfalva 800 éves történetét bemutató monográfia. Nyugdíjba vonulása után többször betegeskedett, míg végül múlt év októberében 79 éves korában eltávozott az élők sorából. Búcsúztatására az újonnan felszentelt ravatalozóban került sor. (NSZ)

BÖNGÉSZDE

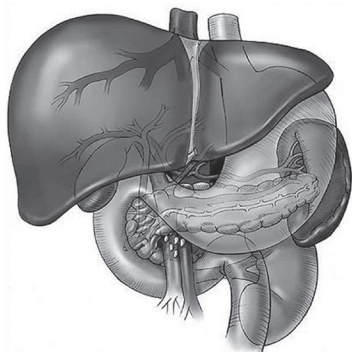
Az Új Magyar Szó 2010 december 3-5., péntek-vasárnapi számának hétvégi mellékletében Cédly József a fiatalemberek kötelező nyilvántartásba vételével kapcsolatban olyan tudnivalókat közöl, amit feltétlenül figyelembe ajánlunk a településünkön élő fiataloknak is. Az említett írásban a szerző hivatkozik a 2005/395-ös számú Törvény 4. cikkelyének módosítására, amelyet a Hivatalos Közlöny ez év november 26-i, 792. számában tettek közzé.

Amint a szerző írja, „A szóban forgó 4.cikkely arra kötelezte a 2007. január 1. után 18. életévüket betöltő férfiakat,

hogy a lakhelyük szerinti illetékes katonai központban (centru militar) nyilvántartásba vétessék magukat abból a célból, hogy esetleges hadiállapot beálltakor mozgósíthatók legyenek. /Ismeretes, hogy a katonai szolgálat jelenleg nem kötelező. Sz.mgj./ A most megjelent módosított 4. cikkely szigorít ezen a bejelentkezési kötelezettségen. Kijelöl egy határidőt éspedig a 18 életév betöltésétől számított 6 hónapot, amikor is a nyilvántartásba vételi kötelezettségnek eleget kell tenni. Ennek be nem tartása szankciót von maga után, 100-tól 300 lejig terjedő pénzbüntetést... Azok a fiatalok, akik... mostanig nem tettek

eleget bejelentkezési kötelezettségüknek, ezt megtehetik a törvénymódosítás hatályba lépésétől (2010.november 29.) számított 6 hónapon belül... A nyilvántartásba vételkor az érintett erről igazolást kap a katonai központtól. A törvénynek ez a most bevezetett előírása arra követhet, hogy egyes esetekben, mint a főiskolai beiratkozás, munkafelvétel, vállalkozás megindítása, határátlépés, útlelél kibocsátás stb. kérhetik majd ezt az igazolást.” Megjegyezzük, hogy ennek a kötelezettségnek nincs semmilyen kellemetlen következménye.

(N.Sz.)

Májnagyobbodás vagy hepatomegalia egy tünet, amely gyakran hangzik el orvosi vizsgálat vagy műszeres vizsgálat során. Meghatározása tappintással történik, amikor a máj alsó széle legalább 2 cm-el meghaladja a jobb bordaív szintjét, vagy amikor kopogtatással a máj tompulata nagyobb, mint 14 cm, vagy ultrahangos vizsgálattal (ECHO) a hosszanti átmérő nagyobb 15 cm-nél. Amint említettem, ez egy fő tünet, amely gyakran előfordul májbetegségekben, de más betegségek tünete is lehet, s ezért kezelése is az alapbetegségtől függ.

A májnagyobbodást okozhatja a máj szerkezetének a megváltozása, a májsejtek túlzott felszaporodása, a máj kötőszöveti anyagának felszaporodása, a májsejtek és a májsejt közötti terek gyulladásos infiltrátummal való sokasodása. Hasonlóan májnagyobbodást okoz a vér pangása a

A MÁJNAGYOBODÁSRÓL

májban, például aki szívelégtelenségben, jobbkamra elégtelenségben, a szívburok gyulladásában, és nem utolsósorban fertőző májgyulladásban, krónikus májgyulladásban szenved, de a ciszták, göbök, jó- és rosszindulatú daganatok is mind-mind májnagyobbodással járnak.

Külön tényként említhető a máj zsíros elfajulása, aminek két változata van: a régebről is ismert alkoholos degeneráció, valamint a táplálkozás okozta non-alcoolica májelváltozás. A máj zsíros elfajulását észlelő személyek nagy többsége panaszmentes, közel felének bizonytalan reggeli rossz közérzete van, a hasi diszkonfort, étványtalanság, jobb bordaív alatti feszüléssel érzés a sárgaságra is utalhat. Ezenkívül magasvérnyomás, lábszárödéma, apró piros ércsillagocskák az arcon, felsőtápcsatornai vérzés, folyadékgyülem a hasüregben is bekövetkezhet. Amennyiben a máj mellett a lép is nagyobb, az amúgy sovány végtagok mellett nagyobb, folyadékkal telt feszülő has, gyér szőrzet már a májcirózis majdnem biztos jelei. Alkohol okozta cirózisban –mert van „non alcoolica” cirózis is, például a biliáris cirózis, amit az epehólyag kezeletlen betegségei váltanak ki-, mindig jelen vannak az alkohol okozta perifériás idegsorvadás miatti

járászavarok, a Korsakoff-féle elmezavarok, vagy a Wernicke típusú elbutulás. Bizonyos gyógyszerek is terhesség esetén májsejt pusztulást, májelégtelenséget, anya és magzati károsodást, de halált is okozhatnak, mint például a tetraciklinek intravénás alkalmazása.

A máj zsíros átalakulásának okai összefoglalva a következők: leggyakrabban az alkohol, 60 g/nap férfiaknál, 20 g/nap nőknél, abszolút alkoholnak megfelelő szeszes ital 3-4 hétig történő fogyasztása, míg 160 g/nap 10 évig történő fogyasztása májcirózishoz vezet. Másrészt a telítetlen zsírsavakban gazdag táplálkozás, a hepatitis, cukorbetegség, egyes veleszületett tárolási megbetegedések májnagyobbodáshoz, illetve a máj zsíros elfajulásához vezetnek. A máj nagyobbodása, illetve szerkezeti átalakulása a működés megváltozását is maga után vonja, ami jól követhető laboratóriumi vizsgálattal.

Összefoglalva a fentieket, megállapítható, hogy a máj könnyen vizsgálható szerve az embernek, ma már fájdalommentes vizsgáló eljárások egész sora áll rendelkezésünkre, az időben felfedezett májelváltozások jól kezelhetők diétával és gyógyszeresen, valamint az életmód megváltoztatásával.

*Dr. Waczel Attila
Főorvos*

A JÓ EMÉSZTÉST BEFOLYÁSOLÓ ÍRÓKÚRA

Az író (tejsavó) a székelység körében is jól ismert folyadék, ami a sajt és túró előállításakor keletkezik. A zöldes-sárgás folyadék friss állapotban savanykás ízű. A tej ipari vagy házi feldolgozásakor keletkező savót nálunk csupán állati takarmánnyként hasznosítják, pedig élettani szempontból értékes táplálék és gyógyító hatása is van. Kiváló összetétele miatt sokféle területen alkalmazható.

A bélflórára gyakorolt hatása kiváló.

A bélben lévő hasznos erjesztő baktériumok ebben a környezetben jobban ki tudják fejteni hatásukat, ami jó hatással van a májműködésre és az egész emésztésre. Ugyanakkor előnyösen befolyásolja a szív működést és a vérkeringést. A tejsavó különösen gazdag káliumban és kalciumban, s így nyugtatóan hat az idegekre.

A kúra időtartama általában négy-öt, vagy nyolc hét. Többnyire bőrbetegségek, aranyeres panaszok, reuma, köszvény és

emésztési zavarok kezelésére alkalmazzák. A naponta elfogyasztott savó mennyisége 60-80 dkg. lehet. Ennek legnagyobb részét reggel éhgyomorra, a többi napközben elosztva kell fogyasztani. A fogyókúrás diétába iktatott tejsavó kúra előnyösebb a koplalásnál, mert bár súlycsökkentő hatásuk azonos, a savókúra esetén kiegyensúlyozott a fehérjebevitel és fokozza az anyagcserét.

Az egészség enciklopédiájából

TUDJA-E, HOGY?

Orvosnők először az antik Görögországban tevékenykedtek. Kozmetikai szerek, bájitalok készítésével foglalkoztak, de gyermek-és női betegségek esetén is adtak tanácsokat.

*

A legrégebb, ismert orvosi recepteket Egyiptomban találták meg, amelyeket kb. 3500 évvel ezelőtt írtak. Az un. Ebers-papirusz mintegy 900 receptet tartalmaz a különféle betegségek gyógyítására.

A tudományos anatómia először Alexandriában (Egyiptom) indult meg, ahol időszámításunk előtt 200-300 évvel már rendszeresen is hullákat boncolhattak, mert súlyosan elítélteket bocsátottak az orvosok rendelkezésére, hogy az élő, működő szervezetet tanulmányozhassák.

A beteg vizsgálatára először hőmérőt 1756-ban az un. Fahrenheit-féle hőmérőt a bécsi klinikán használták.

Az emberi test leggyorsabb mozgású része a szemhéj. Zárása és nyitása egytized másodpercig tart.

A szervezetben az alkohol gyakran kalciumhiányt okozhat, mert gátolja a beleket a táplálékban lévő mészsók felszívásában.

A FEKETE RIBISZKE TELEPÍTÉSE

A múlt század ötvenes éveiben nálunk szinte minden udvarban megjelent a fekete ribiszkebokor. Később a hetvenes években a cukorhiány miatt nagyrészt kiirtották. Ma újra kezdenek megjelenni kisebb-nagyobb ültetvények, mert ezen értékes gyümölcs termesztése biztosíthatja a család megélhetését. Ezért tartom fontosnak, hogy röviden tájékoztassam az olvasókat a ribiszke ültetésével kapcsolatos fontosabb tudnivalókról.

A fekete ribiszke szaporodása dugványozással történik. Az előző évben elkészített és meggyökereztetett dugványokat ősszel, vagy tavasszal ültethetjük ki. Az őszi fagymentes napokon végzett telepítés kedvezőbb a tavaszinál, mert az ültetést megelőzően megsérült hajszálgökök, vagy gyökérszörök regenerálódása tél végére megindul. Ezért ajánlatosabb az ültetést ősszel végezni. A tavaszi ültetésnél megtörténhet, hogy a gyengébb dugványok elhalnak. Gyakorlatilag a dugványozás a következőképpen történik:

- kijelöljük a beültetésre szánt területet, amelyre hektáronként 420-450 mázsa istállótrágyát szórunk (alapozó trágyázás);
- elvégezzük a talaj tápanyagvizsgálatát. Ha a talaj káliumoxid tartalma 40 mg/100 g, foszforpentoxid tartalma pedig 30-35 mg/100 g értékénél kisebb, akkor káliumos és szuperfoszfátos műtrágyázást is végzünk;
- trágyázás után 45-55 cm mélyen a talajt felforgatjuk, a sekélyebb termőrétegű talajokat mélyen megszántjuk, majd elmunkáljuk;
- az így előkészített területen elkészítjük a hálózatot. A bokor helyének kitűzését csomózott zsinórral végezzük. Minden csomó mellé egy 30 cm-es veszszőt szúrunk le;
- ültetés előtt a dugványok gyökérzetét, (főleg a sérülteket) 15-20 cm-re visszametsszük, majd agyagos pépbe mártjuk;
- a kitűző pálcat a földből kiemeljük, 4-5 ásófúrással megfelelő nagyságú gödört ásunk. A dugványt az ültető gödörbe helyezük, úgy hogy az alsó elágazások 2-3 rügy mélységig a földbe kerüljenek és gyökérzete ne hajoljon vissza. Az ültetést jó ha két ember végzi. Az egyik a gödör közepére helyezi a növényt, a másik ültető kapával háromnegyed részig behúzza a feltalajt, majd teljesen betemetik.

Az így ültetett bokrok hamar fejlődnek,

nagy kiterjedésű gyökérzetet fejlesztenek és szinte minden földalatti rügyből hajtás tör elő.

A fekete ribiszke új hajtásai sohasem a gyökerekből, hanem kizárólag a gyökértörzsből, vagy a föld feletti részekből fejlődnek ki. Ha a bokrokat magasra ültetjük, a gyökértörzs (gyökérnyak) a talaj felszíne fölé kerül és nem hoz megfelelő számú hajtást. Ez lehetetlenné teszi a bokor rendszeres megújulását. Tavaszi ültetéskor betaposás előtt 2-3 liter vízzel a dugványokat iszapoljuk be.

Olyan területen, ahol a talajforgatás nem végezhető el, még az őszi folyamán 40 x 40 x 40 cm-es ültető gödröket kell ásni. A gödörbe 1-2 lapát istállótrágyát teszünk, a dugványt csak azután helyezük bele.

Nyirkos, erősen kötött, hűvös, vagy sekély termőrétegű talajokon a mélyültetés helyett ferdeültetést alkalmazunk úgy, hogy az ültető gödörbe a gyökértörzset 45 fokos szögben megdöntjük. Ültetés

után a bokrosodás meggyorsítására a veszszőket 2-4 rügyre metsszük vissza. Az őszi ültetésű bokroknál is ugyanezt a metsszést el kell végezni, mivel a friss csonkok a tél folyamán víz utánpótlás hiányában könnyen kiszáradnak.

Dr. Zágony Elemér

LOVAK KEHESSÉGE

A népies nevén keheességként ismert tüdőtagulat (emphysema alveolare pulmonum), a tüdő térfogatának rendellenes megnagyobbodása a légúti károsodás következményeként. A légzőfelület ellentmondásosan megkisebbedik,

a szervezet oxigénellátása pedig romlik. Két fajtája ismeretes: a heveny tüdőtagulat valamint az idült alveoláris tüdőtagulat. A heveny forma bármilyen korban keletkezhet, ha a mozgáshoz nem szoktatott lovat hajszojják, vagy ha egy kízó, nem kezelt köhögéssel, nehezített be-, és főleg kilégzéssel járó betegségben szenved. A kehe idült formája tipikus lóbetegség, melynek kialakulására mindenekelőtt az allergiás eredetű hörghurut hajlamosít, a penészspórák belehelésének, valamint a túlzottan megerőltető fizikai munka válthatja ki. Hét évesnél idősebb lovaknál fordul elő.

A heveny tüdőtagulat túlzottan nagy levegőmennyiségek gyors, ismételt

belégzésének következménye melynek tünetei: feltűnően nehezített belégzés, trombitaszerű orrnyílások, légszomj, vérkeringési rendellenesség, savós orrfolyás. Az idült alveoláris tüdőtagulat esetén jelentősen csökken az állat munkabíró képessége, fáradékony, rövid munka után is izzad, köhög. Legszenbetűnőbb az erőtlen, ismétlődő köhögés és a nehezített légzés. Kilégzéskor megfigyelhetjük, hogy egészséges lóval ellentétben, kehesnél a hasizmok is igénybe vevődnek, úgynevezett hasi légzés alakul ki. A heveny tüdőtagulat rendszerint gyógyítható, ha az állatot pihentetjük, az idült változat viszont gyógyíthatatlan, főleg előrehaladott állapotban. Csaló szándékkal beléndekmag (*Datura stramonium*) etetésével lehetséges a tüdőtagulatos ló tüneteit mérsékelni. A csalás azonban felismerhető arról, hogy az állat pupillája tág, pulzusa szapora, nyálkahártyája száraz, légzése pedig már másnapra feltűnően nehezítetté válik.

A keheesség megelőzőként megemlíteném a lovak minél hosszabb ideig szabadban való tartását, az istálló gyakori szellőztetését, a környezet pormentesítését, a terhelés fokozatosságát, valamint az egyéb, köhögéssel járó betegségek időben történő kezelését.

Dr. Antal Lilla

A SZEMÉTELSZÁLLÍTÁS PROGRAMJA A 2011-ES ÉVRE (MÓDOSÍTOTT VÁLTOZAT)

Hónap	Nap	
	Karcfalva	Jenőfalva
Január	13, 27	14, 28
Február	10, 24	11, 25
Március	10, 24	11, 25
Április	14, 28	15, 29
Május	12, 26	13, 27
Június	9, 23	10, 24
Július	14, 28	15, 29
Augusztus	11, 25	12, 26
Szeptember	15, 29	16, 30
Október	13, 27	14, 28
November	10, 24	11, 25
December	9, 22	10, 23

A POLGÁRMESTERI HIVATAL KÖZLEMÉNYEI!

A belügyminiszter 2006/1501-es számú rendelete előírja, hogy a mezőgazdaságban használt haszongép-járművek (traktorok, markolók, rakodógépek, emelők stb.) műszaki ellenőrzése kötelező, függetlenül attól, hogy a forgalomba bevannak-e jegyezve. A fent említett rendelet kitér arra is, hogy az önkormányzatoknál nem irathatók forgalomba olyan haszonjárművek, amelyeknek nincs műszaki vizsgájuk.

Annak érdekében, hogy az említett gépek ellenőrzését megkönnyítsük, a polgármesteri hivatal a megyei tanácselnök javaslatára kérte a műszaki ellenőrzést végző szervezetet, hogy ezt a munkát a helyszínen (községben) végezzék el. A tulajdonosok tehát a polgármesteri hivatalnál jelentkezhetnek előjegyzésre március végéig. A szolgáltatás ellenértéke a következő: kiszállítás 48,20 lej, műszaki vizsga (ITP) ha van törzskönyv 156 lej, összesen 204,20 lei. Ha a műszaki vizsga mellett törzskönyvet is ki kell állítani, akkor 272 lej, amihez hozzájön a 48,20 lej, vagyis összesen 320,20 lej.

*

Március elsejétől május közepéig a gazdák igényelhetik a 2011-es évre járó területalapú támogatást.

Függetlenül attól, hogy valaki megkapta-e már a tavalyi földpénzt vagy sem, ajánlatos benyújtani az idei évre kért SAPS-támogatási igényét, mert előbbutóbb, de mindenképpen pénzéhez jut. A polgármesteri hivatal munkatársai előzetes programálás alapján segítséget nyújtanak minden igénylőnek az iratok összeállításánál.

*

Ismételten felívjuk a lakosság figyelmét, hogy ezután sem lehet a szemetet a mezőre vinni, vagy a folyókba, patakokba önteni. A cselekedet kihágásnak minősül és szigorú büntetéssel jár. Ugyanakkor kérjük, hogy lakásuk körül mindenki végezze el a tavaszi nagytakarítást, az utak és kerítések mentén ne tároljanak építkezési anyagokat, mezőgazdasági gépeket stb. mert akadályozza a közérdekű munkálatokat.

Jegyzet

VIGYÁZÓ SZEMEI KARC(FAL)VÁRRÁ FIGYELNEK

Egy romániai magyar napilapban olvasom, mennyire aggódik egy marosvásárhelyi lokálpatrióta atyánkfia, hogy városuk a kongresszus után már nem lesz olyan mozgalmas, mint eddig volt. A tragikus felhangokkal aggodalmaskodó úriember borúlátásával annyira ment, hogy az összeomlás szélén látja városát. Ugyanis szerinte az elnökváltás miatt már nem lesz fontos politikai események színhelye a város, elnéptelenedik a Kultúrpalota, lankad az eddig hétvégeken felpezsdülő város élete, hanyatlik a turizmus stb.

Elkeseredésének oka, hogy az új elnök talán azt mondta: nem költözik Vásárhelyre. Véleménye szerint megtagadta őket és ezzel tönkre vannak téve. – Eddig mi voltunk az ország magyar fővárosa, itt alakult a történelem-, hangoztatja emberünk, irigyeli Kolozsvárt, ahová át is költözött az elnöki hivatal, Csikszeredát vagy egyenesen Karcfalvát!

Nos, ez utóbbit talán jogosan, hisz KH a mi szülőttünk, s ha már itt látott napvilágot, ezért hát ne irigyeljenek mások. Mert ha kell, mi is tudunk olyan kongresszust szervezni, vagy más eseményt rendezni, hogy azoknak felkanyarodik a vége. Nekünk is van megfelelő helyiségünk, nemcsak nekik. Itt a felújított kultúrház, a szép, nagy műjépgálya, sokan elférnek benne. Még az annyira aggódó honfitársunk is hozhat több autóbusznyi embert városából, szívesen fogadjuk. Testvériesen. Elvégre mi is voltunk ott '90 márciusában a pogrom idején. Különbö is a székelyek fővárosának tekintjük Vásárhelyt. Ne féljen az úr, nem lesz ezután sem városából Válsághely. Ezt garantáljuk. És azt is, hogy nem homályosulnak el a Tükörterem tükrei sem, amiről „a mi elnökünk” is gondoskodik. Ugyanúgy, akárcsak az azelőtti, hisz Ő is a miénk (övék) volt és marad ezután is. (Németh Sz.)

A MÁRCIUS 15.-I ÜNNEPSÉGEK PROGRAMJA

Délelőtt 10 órától ünnepi szentmise, majd ezt követően koszorúzások a megszokott helyeken. Az ünnepséget a karcfalvi és jenőfalvi iskolások műsorai, valamint a fűvőszenekear előadása teszik szebbé.

A lapszám megjelenését támogatta a Communitas Alapítvány

Ferenc Imre
LEHETTEM VOLNA

Lehettem volna aszfaltbetyár
Úr akivel zötyög a batár
Varsóban Andrej Prágában Loy
Lehettem volna a liftben boy

Lehettem volna általában
Felügyelő egy árvaházban
Esetleg ha ráhibáztam
Kefekötő a kefegyárban

Németországban doktor Zaky
Kanadában tanár úr aki
Rögbizett még ifi korában
A bukaresti Grivicában

Svédországban Papsai Dezső
Alkalmazott egy szupermenő
Vállalatnál hol a vártnál
Többecske is zsebrevagnál

Lehettem volna Pesten Jankó
Kinek zsebében ott a bankó
S ki felkeres néha Csárlí
Kire sose kellett várni

Lehettem volna bárhol bárki
Persona non grata Eva Barki
Bécsben Stockholmban bárhol
máshol
Ahol a sorsom jobbra tárul

Nem lehetek már sehol senki
Csak idehaza egy kicsi Jenki
Jól van ez így egy üveg vodki
Kikerül még ha nyit az önkí

1998.XI.12

SZÉKELYFÖLD HATÁRÁN

Kádár Gyula Sepsiszentgyörgyön élő történelem szakos tanár 2010 végén

megjelent munkája nagy érdeklődésnek örvend a székelyföldön élő értelmiségiek körében.

A könyv terjedelme közel 200 oldal, amelyben a szerző IV fejezetben igyekszik bemutatni az Erdéllyel kapcsolatos tudnivalókat. Részletesen bemutatja Erdély történelmi helyét a világban, foglalkozik a népesség összetételével, a székely haza és székely nép eredetével, a többi néppel való együttéléssel, az asszimiláció veszélyeivel, az igazságtalan békediktátumokkal, a 2004. December 5.-i magyarországi népszavazás eredményével stb. Amint a szerző előszavában írja „E kiadvány, amely a publicisztika, a politikai tájékoztatás és történetírás sajátos összefonódása, kisebb terjedelmű írások révén igyekszik kiegészíteni a történelmi ismeretek hiányosságait és rávilágítani a kisebbségi sorsból fakadó életérzésre.” És erre a

kiadványra valóban szükség van, hisz még jobban tudatosítani kell az erdélyi magyarság körében, hogy nem jövevényekként élünk itt és ugyanazon jogok illetnek meg, mint többségben élő nemzetársainkat. A szerző könyvében rámutat arra is, hogy „Erdélyben a magyarság jogait nem szabad az Európába bevándoroltakéval mérni. Ha egy magyar és székely gyermek úgy nő fel a történelem-oktatás eredményeképp, hogy ezen a földön jövevény, addig nincs remény arra, hogy az autonómiaharca eredményes lesz. Ha egy nép ismeri gyökereit, múltját, akkor azt is tudja, hogy őt milyen jogok illetik meg.”

Érdeemes a könyvet elolvasni mindenkinek, főleg a mai fiatal nemzedéknek, akik ezáltal is betekintést nyerhetnek az Erdélyben történt múltbeli és jelenkori eseményekbe.

(Németh Sz.)

EGY ÉVKÖNYV A SOK KÖZÜL...

A napokban újból egy számomra értékes kiadványt vehettem a kezembe, a Csíkszeredai Márton Áron Gimnázium Évkönyvét a 2009-2010 tanévről. A könyvespolcomon egymás mellett sorakoznak az utóbbi években kiadott példányok, de volt alkalmam belenézni és tanulmányozni az ezelőtt száz évvel megjelent, vagy még az azelőtti értesítőket-évkönyveket.

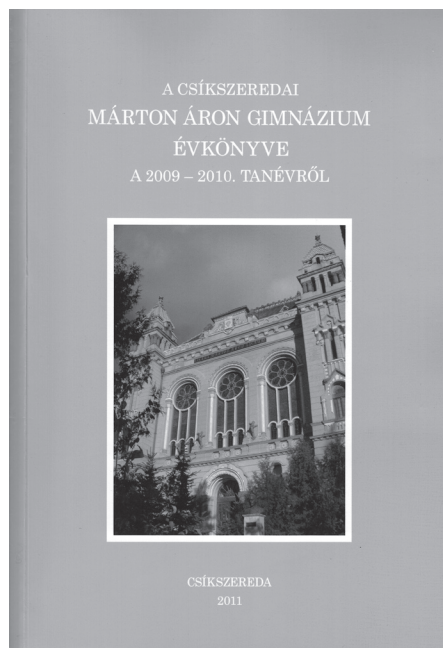
Mindenik kiadás a maga sajátosságával hű képet ad az akkori iskolai élet mozzanatairól, a tanárok és diákok életviteléről. Ezt a tényt igyekszik a legutóbbi Évkönyvben is hozzá értéssel érzékeltetni Orbán Bernadett XII.osztályos tanuló, aki az iskola ezelőtt száz évvel kiadott értesítőjét böngészte át, ismertetve annak szerkezeti felépítését.

A százéves értesítőt említve, nem hagyhatjuk szó nélkül magát az iskola épületét sem, hisz éppen ez év június 5-én lesz száz éve (1911), hogy hivatalosan felavatták és átadták rendeltetésének. Az évek folyamán azonban sok viszontagságon ment keresztül az épület, háborúkat vészelt át, állaga állandóan romlott.

Anyagi fedezet hiánya miatt azonban a karbantartás nem érte el a szükséges szintet. Ezek után a tulajdon jog és bérlés tisztázása nyomán a múlt évben sor került az épület részleges felújítására, amely ebben az évben is folytatódik.

Ebben az évben megjelent évkönyvben Máthé Zoltán műépítész is kellő hozzáértéssel ismerteti e százéves iskolai épület létrejöttének körülményeit, a tervezéssel és építéssel kapcsolatos tudnivalókat, az épület szerkezetét stb. A fentiekben említettem, hogy a felújítás még nem ért véget, de amint a műépítész szakember írja „a felújítás csak egy fontos, de nem elegendő lépés. Az iskolát a következő száz évben is úgy kell használni, hogy értékeit a jövő nemzedékei is megcsodálhassák.”

Az évkönyvről szólva, a szerkesztők érdeme, hogy részletesen bemutatják a 2009-2010.-i tanév krónikáját, az iskola névadásának 20. évfordulóján történt ünnepségeket, a diákok tudományos tevékenységét és irodalmi alkotásait, a tanári munka eredményeit, a ballagási és érettségi találkozók megünneplését, jelenlegi

és volt diákok, valamint jeles személyek írásait. Gondolom, hogy minden mostani és volt gimnáziumi tanuló érdeklődéssel olvassa e nagyszerű kiadványt.

(Németh Sz.)

PUCCSKÍSÉRLET CSÍKSZENTDOMOKOSON

A minap János bácsival, a domokosi lófővel a posta előtt futottam össze.

- Éppen táviratot tettem fel Moszkvának, hogy tudassam, Csíkszentdomokoson is meghiúsult a puccskísérlet. Az történt, hogy amikor a rádió bementa Gorbacsov eltávolítását, letartóztatását, a felszegi suszter kiugrott a kapun, és kézbe akarta venni a hatalmat. A kezét előbb a régi pártkönyvére tette, majd lobogtatta, hogy lám, tudta ő, még hasznát veheti... Nos, a kicsi piros könyvecskével, amelybe két éve immár nem jegyeztek be semmit, végigvágatott a falu között, s rekedtes hangon kiabálni kezdte:

- Dolgozó parasztok, ne hallgassatok az imperialistákra, lépjete vissza a kollektív gazdaságba!

Majd a lófő így folytatta:

- Mondanom sem kell, meglepődtem én is, de a kollektívából hazavezetett két tehénke is. Ez a suszter még felrúgatja a teheneinkkel a sajtárt, de egyebet már nem ér el, mert vissza ezeket nem viheti a kollektív istállójába, mivel nálam a sarjút már megkóstolták. Hanem a suszter nyomult előre a polgármesteri hivatal felé, miközben a nép csak hümmögött a kapuk előtt. Fogadjunk, mondtam a komámnak, a jövő héten vele talpaltatom

meg a csizmámat! Mert hiába próbálkozik, én nem látom a kiugrási lehetőséget a jelenlegi konstellációban!

Meghallotta, hogy Gorbacsovot letartóztatták, s hirtelen a kaptafát lármafának látta... Ez jövő héten már keziticsókolo-mot köszön a klientúrának, megláthatja bárki!

- Végül sikerült-e átvennie a hatalmat? – kérdeztem.

- Átvette volna, csak nem volt a kitől. Az önkormányzat ugyanis külföldön tartózkodott, demokratikus továbbképzőn. Mikorra hazatértek, akkorra Jelcin Gorbacsovot kivette a slamasztikából, s a rádió arról beszélt, hogy a puccskísérlet meghiúsult. A suszter pedig másnap úgy tett, mintha semmi sem történt volna, vigyorogva kiállott a kapuja elé, és így szólt:

- Ugye, én es tudok viccelni, nem csak János bátyánk, a lófő?!

Ferenc Imre

*Történelmi lóárverés
Status Kiadó, Csíkszereda 2005*

VICCES

-Ki az abszolút skót?
-Aki ha meghallja, hogy leszállított áron kapható a koporsó, öngyilkos lesz!

A skót megkérdezi a barátjától:

- Nem vennéd meg a pizzamámat?

A másik csodálkozva megkérdi:

- Miért akarsz eladni?

- Mert éjjeliőri állást kaptam.

A skót súlyos beteg és meg kell műteni.

- Mennyibe kerül a műtét? – kérdezi az orvost.

- Ezer fontba!

- Az sok! A temetkezési vállalattól sokkal kedvezőbb ajánlatot kaptam.

A skót a kertben kaszálja a fűvet, amikor kiszól neki a neje:

- John, két úr van itt. A faluban épülő új uszodára gyűjtenek. Mit adjak nekik?

- Két vödör vizet.

Elhatározza az angol, a walesi és a skót, hogy elmegy a hegyek közé piknikezni.

- Én hozok kaját – mondja az angol.

- Én hozok italt – szól a walesi.

A skót büszkén kivágja:

- Én meg hozom az öcsémet!

Két skót találkozik:

- Voltál vasárnap a templomban?

- Persze.

- Érdekes, nem vettelek észre.

- Nem csodálom, ugyanis én vittem körbe a perselyt!

Két skót pasi találkozik a kávéházban. Az egyik meséli a másiknak, hogy egy nővel van randevúja.

- És még nincs itt?

- Dehogynincs. Ott ül a sarokban.

- Na és?

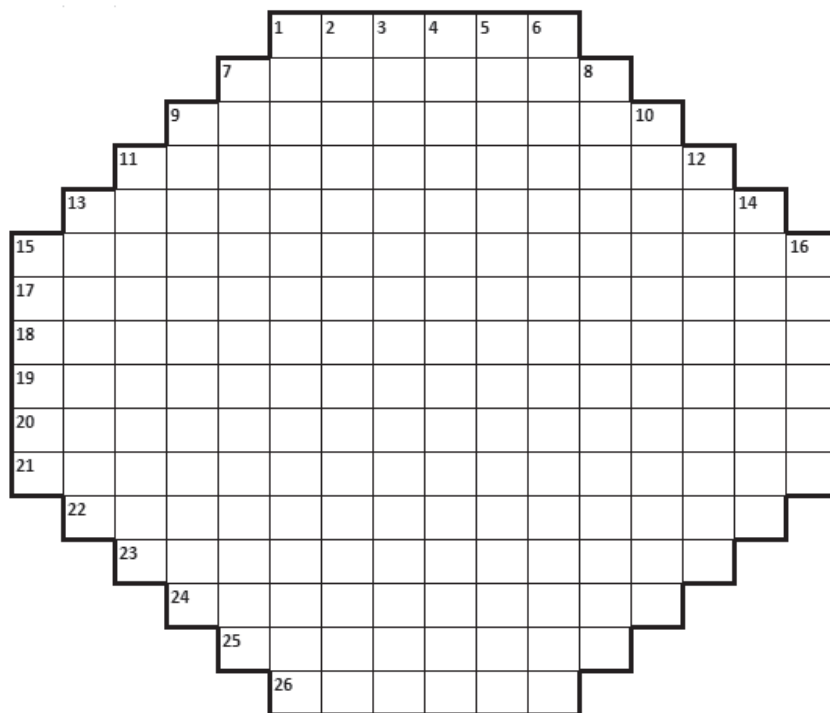
- Ismertetőjelenek képviselőfánkot kell ennie. Szegény már az ötödiket eszi. Várok amíg jól lakik, mert nem akarok neki vacsorát fizetni.

KULCS A ZÁR(T)BAN

Az ábra négy, egymástól cikcakkban haladó vonallal elválasztott, azonos alakú és nagyságú rejtvényt tartalmaz. A meghatározásokat soronként közöljük, az ábrában fekete négyzet nincs. Ha kitöltötte a hálót olvassa össze, fentről lefelé haladva, a zárt betűket. Egy rendkívül veszélyes, délkelet-ázsiai mérges kígyó nevét kapja.

VÍZSZINTES:

1. Éneklő.
7. Kicsinyítő képző. Magyar labdarúgó (Zoltán).
9. Forma 1-es finn pilóta (Mika). Régi büntetőeszköz.
11. Settimo...; olasz város. ... Doluhanova; orosz operaénekesnő.
13. Akra Leuka; Alicante ókori nevének magyar jelentése. Formai.
15. Kendert törő. Spanyol és marokkói gkj. Távol-keleti, orosz helység (TUGUR).
17. Becézett Egon. Retten. Olasz férfinév. Tartalék. Békaparadicsom!
18. Fogoly, de nem madár! Hócsalán. ... Delon; francia színész. Végtag.
19. Jód és rénium vj. Bolgár karnagy (Konsztantin). Szereplő Kafka A per című regényében (LENI). Igen, Prágában.
20. Knock out (röv.). Osztrák, zambiai és uruguayi gkj. Előtag tűz-. ... ad rá; előidéz. ... Taylor; színésznő.
21. Magas, ellenzős, katonai főveg. Tellúr és vanádium vj. Magaslaton levő, toronyszerű építmény.
22. Mágneses sarok. Dél-amerikai ragadozó állat.
23. Bányavárat. Japán város.
24. Tongai váltópénz. Gyapotból préselt köteg.
25. Varjúhangot utánzó. Japán drámai műfaj.

26. NATO-főtítkárr volt. (Javier).

FÜGGŐLEGES:

1. Tévesen jegyzetelő. Becézett Emma. Settenkedés.
2. Csak a fele! Yoko...; John Lenon özvegye. Attól a naptól (lat.). Állatot ellát. Tollforgató.
3. Albán pénznem. ... innen!; Aló mars! ... Pahlavi; iráni sah volt. Taszít.
4. Kakukkház! Becézett Soma. Román labdarúgó (Ştefan). Járom.
5. Talál. A radon koncentrációjának mértékegysége. Katalán író (Miquel). Fogvatartott. Cin.
6. Következmény. Athéni sportklub. Török fejedelmi cím volt.

7. Uráli nyelvű nép. Lengyel költő.

8. Amerikai színésznő. ...-piruló; szégyenkező.

9. London művésznegyede. A szivárvány színeiben való tündöklés.

10. A kalcium-karbonát egyik módosulata. Huszárparancs.

11. ... talál; pontosan céloz. Örmény uralgó volt.

12. Heveny. Önkéntesekből összeállt munkaközösség.

13. Keménykalap. Cölöpszélek!

14. Európai nép. ... Tikaram; angol énekesnő.

15. Becézett Teréz.

16. Italozó.

Zöldséges bableves

Hozzávalók: 25–30 dkg tarkabab, 1 kisfej hagyma, 1-1 szál sárgarépa, 1 szál petrezselyem, 1 szelet zeller, 1-2 babérlevél, egy kanál liszt, 2 evőkanál olaj, késhegynyi fűszerpaprika, só, ízlés szerint.

Elkészítése: A babot előző este beáztatjuk, majd másnap bő vízben az apró kockára vágott hagymával együtt főni tesszük. Amikor a bab már félig megpuhult, ízlés szerint sózzuk és hozzáadjuk a külön edényben megdinsztelt, apró kockára vágott egyéb

zöldséget, valamint a babérlevelet. Ha már a bab megpuhult, vékony rántást készítenk és berántjuk vele a levest. Tálaláskor tejfölt és ecetes vöröshagymát adunk melléje.

Gombás rakott krumpli

Hozzávalók: 1,5 kg héjában főtt krumpli, 2 keményre főtt tojás, só, bors, egy fej hagyma, 30–40 dkg gomba, 2-3 evőkanál olaj, 2-3 dl tejföl, késhegynyi fűszerpaprika.

Elkészítése: Az apró kockára vágott hagymát megdinszteljük, megszórujuk

fűszerpaprikával, majd hozzáadjuk a felszeletelt gombát. Sózzuk, enyhén borsozzuk, és kevés vizet alája töltve gombapörköltet készítenk. A krumplit és tojást meghámozzuk, karikára szeleteljük, majd egy vajjal kikent jénai edénybe lerakunk egy sor krumplit, rá egy-két kanálnyi gombát és néhány szelet tojást – közben enyhén sózzuk, borsozzuk. Mindezt addig folytatjuk, míg a hozzávalók elfogynak, a tetejére gomba és tojás kerüljön. Ezután leöntjük a tejföllel és sütőben összelegítjük.